

Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen) aan hoge commissaris te Djakarta (Lamping), 28 nov. 1950

Bestemd voor Lamping persoonlijk.

Naar aanleiding van Uw SP 104 deel ik U mede dat hedenmorgen een bespreking plaats had met Rum, waaraan dezerzijds Stikker, Blom en ik deelnamen. Ik heb aan Rum de zakelijke inhoud van de eerste helft van Uw SP 104 medegedeeld, totdat de passage komt waarin U spreekt over Uw mislukte bezoeks pogingen. Ik heb voorts aan Rum gezegd dat ik in mijn sluitingsrede van de Unieconferentie aan deze zaak niet kan voorbij gaan en dat ik mij voorstelde daaraan de volgende passage te wijden:

'Een zeer moeilijk, ongetwijfeld het moeilijkste probleem in de verhouding tussen onze beide volken zal op een conferentie, die de volgende week een aanvang neemt, besproken worden. Het zou aan de waardigheid van Nederland zowel als van Indonesië te kort doen, wanneer deze conferentie moest plaats hebben onder de indruk van een openlijke of bedekte bedreiging. De Nederlanders, die in Indonesië vertoeven, mogen niet als gijzelaars beschouwd worden voor politieke of andere eisen, die Indonesië aan Nederland wil stellen. Ook zij hebben het recht om te leven in een wereld, vrij van angst en terreur. Ik spreek de verwachting uit, dat de Indonesische Regering dit nog voor de aanvang van de Nieuw-Guineaconferentie tegenover het Indonesische volk openlijk zal uitspreken.'

Rum verklaarde dat hij met deze passage wel kon accoord gaan behalve met de laatste zin. Hij zeide dat Natsir, Hatta en hij nu reeds zo dikwijls verklaringen hadden afgelegd, dat een nieuwe verklaring slechts afbreuk kon doen aan de kracht der vorige. Blom zeide dat nog nimmer verklaard was dat een boycotactie zelfs niet mocht beginnen. Stikker beklemtoonde ook de noodzaak van een pertinente verklaring zijdens de Indonesische Regering en vroeg Rum openhartig of deze verklaring van Sukarno zou kunnen uitgaan. Rum antwoordde niet positief maar zeide dat Sukarno deze zaken altijd geheel anders behandeld had dan het Indonesisch kabinet. Stikker zeide dat de laatste zin van bovenstaande verklaring zijns inziens moest uitgesproken worden, maar dat dit beroep dan niet onbeantwoord mocht blijven. Stikker deed overigens de suggestie aan de hand dat Rum die bij de sluiting van de Unieconferentie het eerst het woord voert, zelf een verklaring in bovenstaande geest zal afleggen waarbij ik mij zou kunnen aansluiten. Rum vroeg tijd voor nader beraad met zijn delegatieleden tot vanmiddag 4 uur. Toen Stikker bij de besprekingen hoorde dat Yamin deel zou uitmaken van de Nieuw-Guineadelegatie, zeide hij dat dit na de uitlating van Yamin dermate grievend was voor het Nederlandse volk dat hij onder die omstandigheden ernstige twijfel had of hij lid van de Nederlandse delegatie zou kunnen zijn. Gisteren had namelijk het kabinet voorlopig besloten dat Stikker, Blom en ik de delegatie van Nederlandse zijde zouden uitmaken. Dit besluit is echter nog niet voor publicatie vatbaar. Rum antwoordde dat men Yamin had opgenomen om hem mede verantwoordelijkheid te doen dragen. Ook hierover zal hedenmiddag nader gesproken worden.

Zo juist belde de Ondernemersraad mij op met de boodschap dat alle ondernemingswachten op West-Java worden teruggetrokken, terwijl alle wapens moeten worden ingeleverd. De vorige week Vrijdag hebben wij met Rum, Sjaffrudin en Sumitro de noodzakelijkheid van instandhouding der ondernemerswachten besproken. Ik verzoek U te dezer zake onverwijld stappen te nemen omdat bedoelde maatregel indien zij inderdaad plaatsvindt, uitermate ertoe bijdraagt om de paniekstemming te vergroten. Over het resultaat van onze besprekingen hedenmiddag zal ik U zodra mogelijk nader seinen.